

La carta nàutica de Gabriel Vallseca parla de toponímia, d'hidrografia, d'orografia i també de política a través de les banderes i els escuts que l'autor dibuixà a cada territori.

Un GPS marí del s. XV

Gabriel de Vallseca, naturalitzat mallorquí, fou un dels cartògrafs més destacats de l'època. Lumenartis publica una de les seves cartes nàutiques, l'única d'hispanica que es conserva

Text: **Laura Acedo**

PALMA El GPS és un descobriment recent, però fa segles que els navegants travessen els mars sense pèrdua gràcies a les cartes nàutiques. L'editorial Lumenartis, conscient de la vàlua del treball dels cartògrafs, ha editat l'edició facsímil de *La carta de Gabriel Vallseca de 1439*, una obra que conté, entre d'altres trossos, l'única carta nàutica hispanica que es conserva dins l'Estat espanyol i que fou feta per un català naturalitzat mallorquí.

Gabriel de Vallseca fou el cartògraf més important de la primera meitat del segle XV i un dels seus treballs, aquest mapamundi del 1439, fou lloiat per personatges de la talla de Chopin i George Sand, qui la qualifica en el llibre *Un hivern a Majorque* com "aquest monument tan preciós i estrany".

Detall de les Illes Balears, Sicília, Sardenya i la costa mediterrània.

El llibre relata algunes anècdotes al voltant del document, com quan, davant de Chopin i George Sand, hi caigué un tinter a sobre

Més enllà de marcar les rutes marítimes, Vallseca ens ha deixat en aquesta carta els topònims de l'època i la situació política del segle XV, representada per les banderes i els escuts que dibuixà a cada territori per indicar a quina senyoria pertanyien. A més a més, aquest tresor històric està carregat de llegendes que el seu autor, que no dominava el llatí, la llengua culta del temps, va escriure en català.

Mallorca, indret estratègic

Un llibre d'estudi publicat en català, amb traduccions a l'anglès i al castellà, i duit a terme pel doctor Ramon Pujades Bataller acompanya la carta de Vallseca. Aquest treball destaca la importància de Mallorca en l'elaboració cartogràfica dels segles XIII, XIV i XV, que feu que l'illa tingués una "incidència decisiva tant en la millora de la

navegació com en l'economia dels centres productors". Així, no és estrany que Mallorca, amb Vallseca, els Cresques, Guillem Soler i Macià de Viladesters, esdevingués un dels tres grans centres productors de cartes nàutiques, juntament amb Gènova i Venècia.

Sobre la polèmica propietat del document, ara de l'Institut d'Estudis Catalans, i sobre algunes anècdotes entorn del mateix parla el doctor Francesc Fontbona en el pròleg de l'obra. Sota el títol "La peripècia d'un monument cartogràfic", Fontbona relata algunes de les vicissituds que passà el document al llarg dels segles, com el moment en què el comte de Montenegro, propietari el 1839 del document, va mostrar la carta a Fryderyk Chopin i a George Sand i en posar-hi a sobre un tinter per mantenir-la plana aquest va vessar i hi deixà una gran taca. •